

**بررسی عناصر داستانی در خاطرات دفاع مقدس
با تکیه بر دو کتاب «لشکر خوبان» و «نورالدین
پسر ایران»**

مؤلف: فاطمه گل محمدی

انتشارات: رهام اندیشه

سرشناسه	: گل محمدی، فاطمه، ۱۳۷۰-
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی عناصر داستانی در خاطرات دفاع مقدس با تکیه بر دو کتاب "لشکر خوبان" و "نورالدین پسر ایران" / مؤلف فاطمه گل محمدی.
مشخصات نشر	: کرج: رهام اندیشه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۱ ص.
شابک	: 978-622-6800-23-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — خاطرات — تاریخ و نقد
موضوع	: -- History and Personal narativesIran-Iraq War, 1980-1988 -- criticism
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — داستان — تاریخ و نقد
موضوع	: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Fiction -- History and criticism
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — ادبیات و جنگ — تاریخ و نقد
موضوع	: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Literature and the war -- History and criticism
رده بندی کنگره	: ۱۶۳۵L R
رده بندی دیویی	: ۰۸۱/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۰۶۷

بررسی عناصر داستانی در خاطرات دفاع مقدس با تکیه بر دو کتاب «لشکر خوبان» و «نورالدین پسر ایران»

❖ مؤلف: فاطمه گل محمدی

❖ ناشر: رهام اندیشه

❖ نوبت چاپ: ۱۳۹۸ چاپ اول

❖ شمارگان: ۱۰۰۰

❖ تعداد صفحات: ۲۵۱ صفحه

❖ قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

❖ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۰۰-۲۳-۵

مرکز چاپ و نشر: کرج، میدان نبوت برج سفید طبقه ۴

تلفن: ۰۹۱۲۶۶۰۹۷۲۶-۰۹۲۱۲۰۸۴۶۰۰-۰۹۲۱۲۰۸۴۵۰۰

۱.....	پیشگفتار
فصل اول: مفاهیم و عناصر	
۳.....	ادبیات پایداری
۴.....	عناصر ادبیات پایداری
۵.....	ویژگی های ادبیات پایداری
۶.....	ادبیات دفاع مقدس
۷.....	ویژگی های ادبیات دفاع مقدس
۷.....	موقعیت نابرابر
۸.....	دفاع مذارمانه و مقدس
۸.....	باورهای مذهبی نیروی محرکه دفاع مقدس
۴.....	حضور فراگیر مردم در جبهه ها (دفاع بومی)
۹.....	ادبیات داستانی دفاع مقدس
۹.....	تعریف ادبیات داستانی دفاع مقدس
۱۰.....	تاریخچه داستان دفاع مقدس
۱۰.....	داستان های زمان دفاع مقدس پس از آن
۱۲.....	تقابل عطوفت و خشونت در داستان دفاع مقدس
۱۳.....	رویکرد طنز در ادبیات داستانی دفاع مقدس
۱۴.....	عناصر داستان
۱۴.....	موضوع
۱۸.....	زاویه دید
۱۹.....	تقسیم داستان از لحاظ زاویه دید
۲۲.....	شخصیت و شخصیت پردازی
۲۲.....	تعریف شخصیت
۲۴.....	شیوه های شخصیت پردازی
۲۴.....	شخصیت ایستا، شخصیت پویا
۲۵.....	درونمایه
۲۸.....	پیرنگ
۳۱.....	گفت و گو در داستان
۳۳.....	لحن و لحن پردازی

۳۶	صحنه و صحنه پردازی
۳۹	مبانی و مفاهیم خاطره
۳۹	خاطره در لغت
۳۹	خاطره در اصطلاح
۴۲	انواع خاطرات از منظر ثبت و ضبط
۴۶	لحن خاطره

فصل دوم: معرفی داستان‌ها و بررسی عناصر

۴۹	معرفی آثار
۵۱	بررسی عناصر داستان «نورالدین پسر ایران»
۵۱	- عنصر «موضوع» در داستان نورالدین
۵۹	- عنصر «زاویه دید» در داستان نورالدین
۶۹	- عنصر «شخصیت» در داستان نورالدین
۸۵	- عنصر «درونمایه» در داستان نورالدین
۹۵	- عنصر «پیرنگ» در داستان نورالدین
۱۱۰	- عنصر «صحنه پردازی» در داستان نورالدین
۱۲۱	- عنصر «گفت و گو» در داستان نورالدین
۱۳۲	- عنصر «لحن» در داستان نورالدین
۱۴۳	بررسی عناصر داستان در «لشکر خوبان»
۱۴۳	- عنصر «موضوع» در داستان لشکر خوبان
۱۵۶	- عنصر «زاویه دید» در داستان لشکر خوبان
۱۶۷	- عنصر «شخصیت پردازی» در داستان لشکر خوبان
۱۸۳	- عنصر «درونمایه» در داستان لشکر خوبان
۱۹۶	- عنصر «پیرنگ» در داستان لشکر خوبان
۲۰۵	- عنصر «صحنه پردازی» در داستان لشکر خوبان
۲۱۵	- عنصر «گفت و گو» در داستان لشکر خوبان
۲۲۶	- عنصر «لحن پردازی» در داستان لشکر خوبان
۲۳۸	جمع بندی
۲۳۸	ویژگی های کلی کتاب «نورالدین پسر ایران»
۲۴۰	ویژگی های کلی کتاب «لشکر خوبان»
۲۴۳	نتیجه گیری
۲۴۷	فهرست منابع

دفاع مقدس، واژه‌ای است که به جنگ تحمیلی حزب بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران اطلاق می‌شود. شروعی که برای خاتمه آن هشت سال مردان غیور و زنان شیردل ایران زمین با ایمان، ولایت‌مداری، بصیرت و شهادت طلبی، همزمان با دنیایی از کفر و استکبار جنگیدند و هزاران شهید و جانباز تقدیم انقلاب کردند؛ اما وجبی از خاک میهن را حتی برای لحظه‌ای زیر چکمه‌های دشمن غاصب تحمل نکردند.

دفاع مقدس ملت ایران برگرفته از مکتبی عاشورایی بود که با رهبری امام خمینی (ره) برای حفظ اسلام و انقلاب اسلامی و عزت وطن شکل گرفت و بنابر فرمایش امام خمینی (ره) «جنگ تا رفع فتنه» ادامه دارد.

جنگی که برای دفاع مقدس و دفاعی که از دید رهبر کبیر انقلاب اسلامی "نعمتی بزرگ" بوده و مدت‌ها هم در تفاوت گرامیداشت یاد و خاطره هشت سال دفاع مقدس با سایر وقایعی که در کشورهای دیگر رخ داده، این است که اساساً هرکشوری پایان جنگ و یا هر بحرانی را گرامی می‌دارد اما در کشور ما شروع جنگ تحمیلی گرامی داشته می‌شود.

محور اصلی این تحقیق ادبیات دفاعی است. ادبیاتی که باید زبان گویای هشت سال مقاومت و پایداری مردمی باشد که با همدلی و هم‌آوایی و بی‌امیدی به نیروی نظامی و حمایت‌های سیاسی قدرت‌های فزون‌خواه، در جنگ نابرابر تاریخ پر اشک و خون این سرزمین را ورق زدند.

ادبیات دفاع مقدس در دوران شکل‌گیری و رشد خود، از قالب‌های مختلف ادبی برای انتقال واقعیات و انعکاس روحيات و احساسات شاهدان خود استفاده نموده است و در این راه گونه‌خاطر، جایگاه قابل توجهی دارد.

خاطره و خاطره‌نویسی که از همان روزهای آغاز جنگ هشت ساله و با یادداشت‌های روزانه حاضران و رزمندگان رسالت خود را در درج و ثبت این واقعه مهم شروع کرد، از نظر حجم، استناد و به خصوص درگیر نمودن و معرفی نویسنده‌گان پرشمار در این عرصه در خور بررسی است. خاطره‌نویسی، تجربه‌ای شخصی است، به این معنا که فرد گوینده یا نویسنده

در مکان رویداد و زمان رخداد حضور دارد و آن را تجربه می کند. یک خاطره، آن گاه می تواند به منزله یک رسانه به انتقال پیام خود دست یابد که گوینده یا نویسنده آن، ارتباطی میان درون مایه های ذهنی خود با اندیشه و ذهن شنونده یا خواننده آن به وجود آورد و خاطره را که در نخستین نگاه تجربه ای فردی و شخصی است، به تجربه ای گروهی و غیرشخصی تبدیل کند.

خاطره نسبت مستقیم و اساسی با واقعیت دارد، اما هنگامیکه خاطره دو نفر از یک واقعه شبیه هم نیست، علت را می توان در تکنیک جستجو کرد؛ در بازنویسی توجه به تکنیک در روشن و شفاف شدن خاطره، نقش به سزایی دارد. خاطره نویسی بر توصیف استوار است. توصیف در خاطره، شرط بر یک ویژگی دادن و تصویرسازی و عینیت بخشیدن به آن است و در آن کاربرد صور خیال که از گونه های دیگر ادبی است.

از آنجا که ادبیات دفاع مقاس، با خاطرات مکتوب و نوشته های حاضران در جنگ و شاهدان این واقعه مهم آغاز شده و شال و شفته، این گونه ادبی در درج و ثبت وقایع بسیار مؤثر بوده است. این موضوع وقتی جدی تر جلوه می کند که بدانیم در ادامه نیز خاطره و خاطره نویسی مربوط به دفاع مقدس، عملاً بیشترین سهم را در بین قالب ها و گونه های ادبی این حوزه به خود اختصاص داده و در سال های پس از جنگ نیز ادامه یافته است.

از آنجایی که دو کتاب مورد بررسی، توسط یک نویسنده بازنویسی شده و به قالب داستان درآمده لذا بسیاری از عناصر داستانی در این دو کتاب با هم می خورد که با توجه به توضیحات فوق، با اینکه کار خاطره است اما دارای شخصیت، لحظه راوی و دید، توصیف صحنه و... می باشد. بنابراین در این کتاب هدف این است که دو کتاب مذکور از لحاظ عناصر داستانی بررسی شوند و به عنوان یک منبع مستقل می تواند راهگشا باشد و با معیارهای خاطره نویسی مقایسه شود و ویژگی ها را بکاود.

فاطمه گل محمدی

تابستان ۱۳۹۸